

Varend Erfgoed (VE) en Varend Monument® (VM®) CRITERIA Vereniging de Schottelboot (VdS)

Voor: FVEN-Registercommissie, ter informatie
Van: Registercommissie VdS, d.d. 24 april 2024

1. Algemene definities en kader

Kader

Dit document beschrijft volgens welke criteria VdS haar leden / schepen toelaat en hoe de Register Commissie van VdS schepen toe kan laten tot het VE (RVEN) en eventueel tot VM.

Varend Erfgoed

Volgens definitie van FVEN, RVEN

Varend Monument®

Volgens definitie van FVEN, RVEN

Beeldbepalend

De FVEN noemt een type schip '*beeldbepalend op de Nederlandse wateren*' indien er van dat type veel op de Nederlandse wateren hebben gevaren en daardoor mede het beeld van de scheepvaart op de Nederlandse kust- en binnenwateren hebben bepaald.

(Dikke Van Dale): een ruimtelijk element dat door zijn voorkomen de kwaliteit / de specificiteit / de herkenbaarheid van zijn omgeving verhoogt.

Typerend

De FVEN noemt een type schip '*typerend binnen de ontwikkeling van de Nederlandse scheepsbouw*' indien van dat type bekend of aantoonbaar is dat het van invloed is geweest op de Nederlandse scheepvaartgeschiedenis (scheepvaart of scheepsbouw) of daarin een keerpunt heeft betekend.

(Dikke Van Dale): een kenmerk dat iets of iemand onderscheidt van andere(n). Ook wel: karakteristiek, kenmerkend, kenschetsend, specifiek, tekenend, typisch.

Behoudsorganisatie

Een bij de Federatie Varend Erfgoed Nederland aangesloten rechtspersoon zonder winst oogmerk, die minimaal tien schepen van het Nederlands Varend Erfgoed vertegenwoordigt en onder meer een doel heeft dat in het verlengde ligt van het doel van de Federatie.

Ligplaats in Nederland of varend onder Nederlandse vlag

Bedoeld wordt dat het schip een Nederlands schip moet zijn. Hieronder wordt verstaan een schip dat is gebouwd op een Nederlandse werf of, als het in het buitenland is gebouwd, direct voorafgaand aan zijn aanmelding meer dan 10 jaar in Nederland zijn thuishaven heeft gehad én als het **type** waartoe het behoort "beeldbepalend" was op de Nederlandse wateren en/of "typerend" voor de Nederlandse scheepvaartgeschiedenis.

Voldoende origineel

(VdS) Een schip is voldoende origineel als er sinds de bouw niet te veel (zichtbaar) aan is veranderd of als het schip naar origineel is gerestaureerd. Veranderingen die ná uitdienststelling zijn aangebracht en die het beeld van het schip te veel doen afwijken van het originele ontwerp, zijn in beginsel niet gewenst. Deze kunnen voor het bestuur aanleiding zijn om de eigenaar van dat schip niet aan te nemen als lid. Voorbeelden van niet gewenste veranderingen zijn:

- Schottelaandrijving verwijderd;

Vervolgens kan de Register Commissie van VdS veranderingen beoordelen als ontoelaatbaar voor toelating tot het Varend Erfgoed (Register) (RVEN). Voorbeelden van ontoelaatbare veranderingen zijn: (Zichtbaar / Niet afneembaar)

- zwemplateau en/of eendenplateau;
- fietsenrek;
- zwemtrap die niet bij het scheepstype hoort;
- niet-originele opbouw in een afwijkende stijl, niet passend bij het originele ontwerp (bijv. een cabriokap).

Gerestaureerd

Gereconstrueerd schip, gemoderniseerd met zorg voor het behoud van het authentieke karakter, waar nodig met behulp van nieuwe, maar wel vergelijkbaar met de oorspronkelijke materialen en bouwwijzen. Gerestaureerde schepen zijn gemoderniseerd, zo veel mogelijk met oorspronkelijke materialen en bouwwijzen en volgens de oorspronkelijke ontwerpen.

Vaarklaar

(VdS): Binnen de Aannamecriteria (zie 2) beschouwt de VdS een schip vaarklaar als de onderdelen (romp, opbouw, voortstuwing en interieur) een goede algemene indruk maken en als het schip in een goede staat van onderhoud verkeert.

Referentiejaar

Het jaar uit de geschiedenis van het schip dat de eigenaar kiest als uitgangspunt voor de beoordeling of het schip voldoet aan de specifieke criteria en derhalve in het RVEN kan worden geregistreerd als Varend Monument®. Het referentiejaar komt bij de VdS overeen met het bouwjaar of uiterlijk het jaar van uitdienststelling.

Schottel (roerpropeller)

Een roerpropeller aandrijving van het merk Schottel. Het schip heeft dus geen traditioneel roer, maar de schroef kan 360° draaien (in het horizontale vlak).

Schottelvaartuig / Schottelboot

Een naar ontwerp van Schottel Werft Oberspay en doorontwikkeld door Schottel Warmond als patrouillevaartuig / dienstvaartuig ontworpen schip.

Schottelwerf

Schottel Werft Oberspay

Schottel Nederland / Warmond / van Leest Scheepsbouw (onder enkele entiteiten bekend)

Register Commissie (Deskundigen)

Door de VdS aangestelde commissie van deskundigen, met kennis van en een databank met tekeningen, technische handleidingen, foto's en omschrijvingen. Op basis hiervan kan worden geoordeeld over de schepen van de leden van VdS, mbt de beoordeling van authenticiteit in het kader van het toelaten tot VE (RVEN) of eventueel VM®.

Schouw / Toetsing en Toelating

Het toelaten tot Varend Erfgoed (Register) (RVEN) is een taak van de Register Commissie van VdS. Voor het toelaten tot VE (RVEN) is een unanieme beslissing van de commissie nodig, op basis van foto's en de kennis van de vaartuigen van VdS. Bij twijfel wordt door tenminste 2 leden van de commissie een bezoek aan het vaartuig gebracht en wordt een definitief oordeel gevormd.

2. Aannamecriteria VdS

De VdS neemt aan als lid, eigenaren van schepen die voldoen aan de navolgende criteria:

1. De aanmelding betreft een schip oorspronkelijk ontworpen en gebouwd om mee te varen,
2. *Het schip is gebouwd op een van de Schottel scheepswerven en wordt aangedreven door een Schottel roerpropeller,*
3. Het schip is meer dan 50 jaar geleden te water gelaten en/of het schip is uit dienst gesteld en daarmee niet meer in eigendom van de rijksoverheid (Politie / Douane / Marechaussee / Rijkswaterstaat) / andere instelling,
4. Het scheepstype was beeldbepalend op de Nederlandse wateren en/of was typerend binnen de ontwikkeling van de Nederlandse scheepsbouw,
5. Het schip is op basis van de bevindingen van de daartoe aangestelde 'deskundigen' 'voldoende origineel' of voldoende naar origineel 'gerestaureerd'.
6. Het schip is 'vaarklaar'.

3. Algemene criteria FVEN/RVEN

De VdS biedt voor inschrijving in het RVEN aan vaartuigen die voldoen aan de navolgende criteria:

- 1) De eigenaar van het schip is lid van de *behoudsorganisatie* VdS,
- 2) Het schip is oorspronkelijk ontworpen en gebouwd om mee te varen,
- 3) Het schip is 50 jaar of meer geleden te water gelaten (uitgezonderd 2.3),
- 4) Het schip heeft zijn *'ligplaats in Nederland of vaart onder Nederlandse vlag'*,
- 5) Het *'scheepstype'* was meer dan 50 jaar geleden *'beeldbepalend'* op de Nederlandse wateren of *'typerend binnen de ontwikkeling van de Nederlandse scheepsbouw'*

4. Specifieke criteria VdS tbv inschrijving als Varend Monument®

De VdS biedt vaartuigen die vanuit de VdS reeds in het RVEN zijn ingeschreven als onderdeel van het Varend Erfgoed aan om te worden ingeschreven als Varend Monument® als die vaartuigen voldoen aan de navolgende criteria:

- 1) Het schip is in *'voldoende mate origineel'*:
Romp en opbouw, zoals op oorspronkelijke bouwtekening, met o.a. de volgende kenmerken:
 - i) Inham aangehangen Schottel (of onderbouw)
 - ii) Geleide strips, spray rail, apostelen (later model)
 - iii) Rubber rand
 - iv) Ovale model van de patrijspoorten (later rond)
 - v) "genagelde" aluminium opbouw (indien van toepassing)
 - vi) Antenne(s) op het dak (slechts 1 of geen in de mast)
 - vii) Reling, oorspronkelijk model en op de oorspronkelijke plaats
 - viii) Kleurkeuze en tekening, passend bij het oorspronkelijke gebruik
 - ix) Vervangen deuren, luiken e.d. "In stijl" of teruggebracht in een van de originele uitvoeringen.
 - x) *Radar aanwezig, indien deze op de originele uitvoering aanwezig was*
 - xi) *Zwaailicht(en)*
 - xii) *Originele stuur / stuurstand / roer (is een van buiten zichtbaar kenmerk)*
- 2) Het *'uiterlijk'* van het schip en de relatie ervan met *'het vroegere gebruik'* zijn *'in voldoende mate behouden'*. *'Verplaatsingen en aanpassingen'* doen geen afbreuk aan de *'authentieke uitstraling'* Authenticiteit is bewijsbaar met historische foto's en tekeningen.
- 3) Het schip is *'vaarklaar'*.

Hierbij behorende Specifieke Definities

Voldoende origineel

Zie de definitie bij de Aannamecriteria van de VdS.

Uiterlijk

Het “uiterlijk van een schip” is een veelomvattende term. Het gaat om zaken als classificering, hoofdvormen, kleurgebruik e.d..

- Classificering: Zie de definitie van ‘*scheepstype*’ bij de Algemene criteria van de FVEN. De oorspronkelijke classificering moet nog goed herkenbaar zijn.
- Hoofdvormen: Hieronder vallen bijvoorbeeld de rompvorm (bijv. spantvorm, kuipvorm, de vorm van de voor- en achterstevens), de vorm van de opbouw (bijv. afmetingen, framework, overkapping), de mast, de relingen, de boeisels, de patrijspoorten etc.. Alles uiteraard voor zover van toepassing.
- Kleurgebruik: Het niet te extreem kleurgebruik is belangrijk voor een klassieke uitstraling.

In voldoende mate behouden

De relatie met het vroegere gebruik is in voldoende mate behouden als het vroegere gebruik in het huidige gebruik nog voldoende herkenbaar is.

Verplaatsingen en aanpassingen

Hieronder vallen bijv. “reconstructies” en “restauraties”.

- Reconstructies zijn modernisering met zorg voor het behoud van het authentieke karakter, zo nodig met behulp van nieuwe, maar wel vergelijkbaar met de oorspronkelijke materialen en ‘*bouwwijzen*’.
- Restauraties zijn modernisering, volgens de oorspronkelijke ontwerpen en zo veel mogelijk met oorspronkelijke materialen en bouwwijzen.

Bouwwijzen: De materialen (bijv. ijzer, staal, hout) waarvan het schip in hoofdzaak is gemaakt.

Bouwmethoden: De methoden (bijv. geklonken, gelast, gelijmd) die in hoofdzaak zijn toegepast.

In de reconstructies en restauraties worden onderscheiden de bouwwijzen en bouwmethoden van de *romp*, de *opbouw*, de *voorstuwning* en het *interieur*.

- o Romp: moderne constructiemethoden zijn toegestaan, mits ijzer, staal en/of hout is gebruikt ter vervanging van bestaand ijzer, staal en aluminium. Dubbelingen van de romp zijn toegestaan. Boegschroeven worden getolereerd. Niet toegestaan zijn: afwijkingen/wijzigingen ten opzichte van het ‘*referentiejaar*’ zoals rvs, niet-originele zwemtrappen of –plateaus, moderne davits of afwijkende relingen.
- o Opbouw: Niet toegestaan zijn model afwijkingen/wijzigingen ten opzichte van het. Ook zijn niet toegestaan een afwijkende, nieuwe opbouw qua materiaal of model, toepassing van plexiglas luikjes enz.
- o Voorstuwning: Heeft nog een originele Schottelroerpropeller.
- o Interieur: Van buitenaf zichtbare bediening van de Schottel.

Authentieke uitstraling

Zie de definitie bij de Aannamecriteria van de VdS.

En kenmerken in bijlage 1

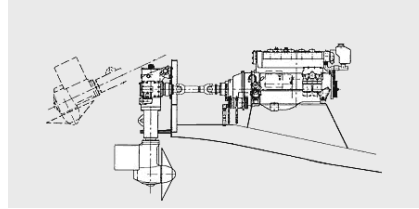
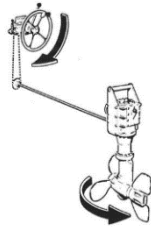
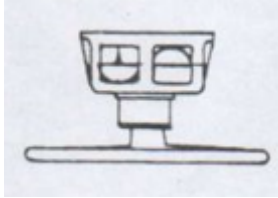
Schouw / Toetsing en Toelating

Het inschrijven in het Register (RVEN) als Varend Monument® is een taak van de Register Commissie van VdS. Voor het toelaten als VM® is een unanieme beslissing van de commissie nodig. Deze beslissing wordt genomen op basis van een schouw door tenminste 2 leden van de commissie, hierbij wordt een rapport opgemaakt op basis van de onder 4 genoemde specifieke criteria en op basis hiervan wordt het definitieve oordeel gevormd. Deze schouw is 5 jaar geldig tbv de registratie als Varend Monument®. Voor het schouwen van schepen voor toetsing en toelating als Varend Monument® worden schouwkosten in rekening gebracht om onkosten te vergoeden. Uitzondering hierop zijn de schouwingen die in overeenstemming met de leden van de commissie uitgevoerd worden tijdens het Schottelweekend en de regiobijeenkomsten.

Bijlage 1

Enkele voorbeelden van specifieke kenmerken van Schottelboten:

Kenmerkende constructie en onderdelen van de "Schottel":

Uiterlijke kenmerkende constructies:

Voorbeelden van authentiek kleur gebruik:

Meer beschikbaar in het foto archief van de vereniging

